

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEČ

Ček račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inrate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Manifest kralja Aleksandra I.

Belgrad, 3. sept. AA. Danes je Nj. Vel. kralj izdal sledeči manifest:

Mojemu dragemu narodu!

Varstvo narodnega edinstva in državne celote je moja sveta dolžnost in najvišji cilj moje vladavine, to je bila pobuda in glavna naloga režima, ki sem ga uvedel 6. januarja 1929. leta. V svoji besedi, ki mi jo je nalažala ljubezen do domovine, sem svojemu dragemu narodu odkrito pojasnil vse težkoče in nevarnosti, v katere sta zašla naše nacionalno življenje in državna celota. Te težkoče so bile tolike, nevar-

nosti tako resne, da so zbudile globoko skrb vseh rodoljubov in rušile narodno dušo. Vsi, ves narod je videl, kaj je vzrok temu zlu in se je zavedal velikosti tega zla in je zato razumel in s popolnim zaupanjem sprejel moje sklepe. Visoka nacionalna zavest in zdrav razum je vrlina, ki jo je naš narod vsikdar kazal v resnih trenutkih svoje zgodovine. Moje zaupanje v narodovo ljubezen in v njegove moralne sile mi je nudilo sigurno podlago za vse podvige pri urejanju razmer v državi.

Srečen in ponosen sem, da je ves moj dragi narod od prvega trenutka razumel

moje podvige in z enodušnim javnim odobravanjem močno podprl izvedbo mojih sklepov. S to veliko in široko narodno pomočjo se je doseglo v sorazmerno kratkem času, da so bile izvršene velike nacionalne in državne naloge v korist trajnih osnov zdravega državnega življenja kraljevine Jugoslavije, sprejete s toplo nacionalno dušo od vsega jugoslovanskega naroda. Ustvarjeni so potrebni pogoji za silen polet in veliko nacionalno bodočnost. Prepričan, da doslej doseženi zavodi dela, zdrave politike, nacionalne zavesti in narodnega izkustva dopuščajo, da se pristopi

ki ustvaritvi in definitivni organizaciji onih ustanov in one državne ureditve, ki bo najbolj ustrezala narodnim potrebam in državnim interesom, sem sklenil, da postavim dosedanje delo pri izvajanju nacionalne in državne politike na širšo osnovo neposrednega narodnega sodelovanja. Z vero v Boga in v srečno bodočnost kraljevine Jugoslavije dajem ustavo kraljevine Jugoslavije.

3. septembra 1931. leta v Belgradu.

Aleksander s. r.

Besedilo nove ustave

Belgrad, 3. septembra. AA. Danes so »Službene novine« objavile tole ustavo: Mi Aleksander I.

po milosti božji in narodni volji kralj Jugoslavije, predpisujemo in proglašamo ustavo kraljevine Jugoslavije, ki se glasi:

Oddelek I.

Splošne določbe.

Čl. 1.

Kraljevina Jugoslavija je dedna in ustavna monarhija.

Čl. 2.

Grb kraljevine je dvoglavi beli orol v poletu na rdečem ščitu. Na obeh glavah dvoglavega belega orla stoji krona kraljevine. Na prsih orla je ščit, na katerem je beli križ na rdečem ščitu. Poleg njega je ščit s 25 rdečimi in srebrnimi menjačičimi se polji, pod njimi pa moder ščit s tremi zlatimi, 6 krakimi zvezdami in beli polumesec. Državna sestava je plavo-belo-rdeča trobojnica v vodoravnem položaju ob navpičnem drogu.

Čl. 3.

Službeni jezik kraljevine je srbsko-hrvatsko-slovenski.

Oddelek II.

Osnovne državljanske pravice in dolžnosti.

Čl. 4.

Državljanstvo je v vsej kraljevini eno. Vsi državljani so pred zakonom enaki. Vsi uživajo enako zaščito oblasti. Ne priznava se plemstvo, ne naslovi, ne krkšnekoli predpravitve po rojstvu.

Čl. 5.

Zajamčena je osebna svoboda. Nihče ne sme biti poklican na odgovor, zaprt ali kakorkoli že oropan prostosti razen v slučajih, ki jih zakon predvideva. Nezakonito kratenje prostosti je kaznivo.

Čl. 6.

Nihče se ne sme soditi pred nepristojnim sodiščem.

Čl. 7.

Nihče ne sme biti obsojen, dokler ni na pristojnem mestu zaslišan ali na zakoniti način pozvan, da se brani.

Čl. 8.

Kazen se sme določiti samo z zakonom in se sme izvajati samo za dejanja, glede katerih je zakon naprej določil, da se kaznujejo s to kaznijo.

Čl. 9.

Noben državljan ne sme biti izgnan iz države. Ne sme se pregnati v državi iz enega mesta v drugo, ne internirati v kakem kraju, razen v slučajih, ki jih zakon posebej predvideva. Nihče ne sme v nobenem slučaju biti izgnan iz domovinske občine brez sodne razsodbe.

Čl. 10.

Stanovanje je nedotakljivo. Oblastvo ne sme biti poklican na odgovor, zaprt ali preiskave v stanovanju državljana, razen v primerih, ki jih je predvidel zakon in na način, kakor je zakon predpisal. Nezakonita kršitev te nedotakljivosti je kazniva.

Čl. 11.

Svoboda vere in vesti sta zajamčeni. Priznane veroizpovedi so ravnopravne pred zakonom in lahko svojo vero javno izpovedujejo. Uživanje državljanških in političnih pravic ni odvisno od veroizpovedi. Nihče ne sme biti oproščen svojih državljanških ali vojaških dolžnosti in obvez s tem, da se poziva na predpise svoje vere. Vere se more priznati samo z zakonom. Priznane veroizpovedi samostojno urejajo svoje notranje verske posle in gospodarijo s svojimi fondmi in s svojo lastnino v mejah zakona. Nihče ni prisiljen, da svojo versko izpoved javno izpoveduje.

Nihče ni dolžan sodelovati pri verskih dejanjih, svečanostih, obredih in činih, razen ob državnih praznikih in svečanostih in v kolikor bi zakon odredil to za osebe, ki so podvržene roditeljskim, varuškim in vojaškim oblastem. Sprejete in priznane vere lahko vzdržujejo stike tudi s svojimi verskimi vrhovnimi poglavarji v inozemstvu, ako to zahtevajo duhovni predpisi posamezne veroizpovedi. Način, kako naj se vzdržujejo ti stiki, bo uredil zakon. V kolikor so v državnem proračunu za posamezne veroizpovedi predvidena sredstva, jih je treba deliti med posamezne sprejete in priznane veroizpovedi v razmerju števila njihovih vernikov in stvarno dokazanih potreb.

Verski zastopniki ne smejo uporabiti svoje duhovne oblasti v cerkvi ali s pomočjo spisov verskega značaja ali sicer v svoje zasebne duševne ali strankarske svrhe. Ravno tako se ne sme dopustiti, da bi se vršila v cerkvah ali ob priliki verskih shodov in manifestacij kakršnakoli politična agitacija.

Čl. 12.

Vsak sme v mejah zakona izražati svoje misli z živo ali pisano besedo, s slikami in z drugimi primernimi sredstvi.

Čl. 13.

Državljanji imajo pravico združevanja, zborovanja in dogovarjanja v mejah zakona.

Združenja ne smejo sloneti na verskih, plemenskih ali regionalnih osnovah v strankarsko-politične svrhe, kakor tudi ne zaradi telesne vzgoje. Na shode se ne sme prihajati z orožjem.

Čl. 14.

Državljanji imajo pravico prošnje. Prošnje sme podpisati eden ali več njih, kakor tudi vse pravne osebe. Prošnje se lahko predlože vsem oblastem brez razlike.

Čl. 15.

Znanost in umetnost sta svobodni.

Čl. 16.

Razen državnih javnih šol lahko obstoje tudi zasebno v mejah zakona. Osnovno šolanje je obvezno. V državnih osnovnih šolah je pouk brezplačen. Vse šole morajo imeti moralno vzgojo in razvijati državljansko zavest v duhu narodnega edinstva in verske strpnosti.

Vse ustanove za izobraževanje so pod državnim nadzorstvom.

Čl. 17.

Neprekršljiva je tajnost pisem, brzojava in telefona, razen v primerih kazenske preiskave, mobilizacije ali vojne. Vsi tisti, ki prekršijo tajnost pisemskega, brzojavnega ali telefonskega prometa, se bodo kaznovali po zakonu.

Čl. 18.

Vsak državljan ima pravico neposredno in brez vsakršnega odobrenja tožiti sodišču ali samoupravnim organom krivice, storjene mu v službi. Za ministre, sodnike in vojske pod zastavo veljajo posebne odredbe. Za škodo, ki jo stori državljani država ali samoupravni organ z nezakonitim ali nepravilnim vršenjem službe, odgovarja pred rednim sodiščem nameščenelec kot izvršilec in država, odnosno samoupravno telo.

Čl. 19.

Vsi poklici v vseh strokah državne službe so enako dostopni vsem državljanom pod zakonskimi pogoji.

Čl. 20.

Vsak državljan uživa zaščito države v tujih državah. Vsak državljan lahko izstopi iz državljanstva, če je izpolnil vse obveze do države. Prepovedano je izdajanje svojih državljanov.

Tretji oddelek.

Socijalne in gospodarske odredbe.

Čl. 21.

Zakon o rodbinah in otroci stoji pod zaščito države.

Čl. 22.

Svojina je zajamčena. Vsebina in obseg lastninske pravice se določijo z zakonom. Eksproprijacija zasebne lastnine je dovoljena v splošnem interesu na podlagi zakona ob primerni odškodnini.

Čl. 23.

Svoboda dela in pogodb v privatnih gospodarskih odnosih se prizna. Država ima v interesu celote in na podlagi zakona pravico in dolžnost, da intervenira v gospodarskih odnosih državljanov v duhu pravice in odstranitve družabnih nasprotij.

Čl. 24.

Kot posvetovalno telo v vprašanih gospodarskega in socialnega značaja se ustanovi gospodarski svet, ki bo dajal na zahtevo kraljevske vlade ali narodnega predstavništva svoje strokovno mnenje. Gospodarski svet tvorijo zastopniki gospodarstvenikov in strokovnjakov v gospodarskih in socialnih vprašanih. Način sestave in poslovanja gospodarskega sveta se uredi s posebnim ukazom.

Četrti oddelek.

Državna oblast.

Čl. 25.

Državna oblast se izvaja po odredbah te ustave.

Čl. 26.

Zakonodajno oblast vršita kralj in narodno predstavništvo skupno. Narodno predstavništvo tvori senat in narodna skupščina.

Čl. 27.

Ustavno oblast vrši kralj preko odgovornih ministrov po odredbah te ustave.

Čl. 28.

Sodno oblast vrše sodniki. Njihove razsodbe in sklepi se izrekajo in izvršijo v imenu kralja na podlagi zakona.

Peti oddelek.

Kralj.

Čl. 29.

Kralj je zaščitnik narodnega edinstva in državne enote. On je čuvar njenih interesov. Kralj potrjuje in proglašuje zakone, postavlja državne uradnike in daje vojaške čine po odredbah zakona. Kralj je vrhovni poveljnik vseh vojnih sil. On podeljuje rede in druga odlikovanja.

Čl. 30.

Kralj ima pravico amnestije. Z amnestijo se uničijo pravno posledice kaznjivega dejanja, vendar se z njo ne morejo kršiti pravice zasebnikov do povračila škode. Amnestija se lahko podeli pred začetkom kazenskega postopka, med kazenskim postopkom in po izvršeni razsodbi. Amnestija je splošna ali posamična. Kralj ima pravico pomilostitve, on sme prisojeno kazno ustaviti, znižati ali ublažiti. Pravico pomilostitve za dela, kaznjiva samo na privatno tožbo, določa zakonik o sodno-kazenskem postopku.

Čl. 31.

Kralj predstavlja državo v vseh njenih odnosih s tujimi državami. On proglašuje vojno in sklone mir. Če država ni napadena, ali ji vojna ni napovedana od katere druge države, je za napoved vojne potreben poprejšnji pristonek narodnega predstavništva. Če je državi napovedana vojna ali je napadena, se mora takoj sklicati narodno predstavništvo.

Čl. 32.

Kralj sklicuje narodno predstavništvo na izredno ali redno zasedanje. Kralj odvarja in zaključuje seje osebno s prestolno besedo ali preko ministrskega sveta, s poslanico ali ukazom. Kadar kralj odvarja ali zaključuje seje s prestolno besedo, zaseda ta senat in narodna skupščina obenem. Prestolno besedo, poslanico in ukaz sopodpišejo vsi ministri. Kralj sme vsak čas po državni potrebi sklicati narodno predstavništvo. Kralj ima pravico razpustiti narodno skupščino in odrediti nove volitve. Ukaz o razpustu, kakor tudi ukaz o novih volitvah sopodpišejo vsi ministri.

Čl. 33.

Kralj ne more biti istočasno poglavar kake druge države brez pristanka narodne skupščine.

Čl. 34.

Vse pismene čine, ki jih vladar izda, podpiše s protipodpisom pristojni ministri oziroma ministrski svet. Za vsa dejanja kraljeve oblasti odgovarja minister oziroma ministrski svet, ki je protipodpisal. Za dejanja kralja kot vrhovnega poveljnika armade odgovarja minister vojske in mornarice.

Čl. 35.

Kralj in prestolonaslednik sta polnoletna, ko dovršita 18. leto. Kraljeva oseba je nedotakljiva. Kralj se ne more klicati na odgovornost za ničesar, niti ne more biti tožen. To ne velja za kraljevo zasebno imetje.

Čl. 36.

V kraljevini Jugoslaviji vlada kralj Aleksander I. iz dinastije Karagjorgjevič. Kralja Aleksandra nasleduje njegovo možko potomstvo po vrsti prvorojenstva.

Čl. 37.

Kadar kralj nima možkega potomstva, določi sebi naslednika iz pomožne linije. V slučaju, da kralj do svoje smrti ne določi svojega naslednika, voli narodno predstavništvo v skupni seji kralja iz iste dinastije.

Čl. 38.

Kraljev dom tvorijo: Kraljeva soproga, živi predniki kralja v prvi liniji iz iste dinastije s svojimi soprogi, živi potomci kralja v prvi liniji s svojimi soprogi in njihovi potomci s svojimi soprogi, sestre kralja vladarja, vse ženske potomstvo do poroke, stric kralja Aleksandra I. knez Arsen, knez Pavle s soprogo in potomci do poroke. Položaj odnošajev članov kraljevega doma se uredi s statutom, ki ga predpiše kralj.

Čl. 39.

Stopajoč na prestol, poda kralj pred narodnim predstavništvom prisego, ki se glasi:

Jaz (ime) stopajoč na prestol kraljevine Jugoslavije in sprejemajoč kraljevo oblast, prisegam Vsemogočnemu Bogu, da bom čuval edinstvo naroda, neodvisnost države in celoto državnega področja, da bom vladal po ustavi in zakonih in da hočem imeti v vseh svojih težnjah pred očmi dobro naroda. Kakor mi Bog pomaga, amen.

Čl. 40.

Kralj biva stalno v državi. Ako se pokaže potreba, da gre kralj iz države za kratek čas, ga zastopa po pravu nasledstva prestolonaslednik. Ako prestolonaslednik ni polnoleten in ako je prepečen, zastopa kralja ministrski svet. Zastopstvo se vrši po navodilih, ki jih daje kralj. To velja tudi za primer kraljeve bolezni, ki ne vstvarja trajne nesposobnosti. V času odsotnosti kralja ali prestolonaslednika ministrski svet nima pravice razpuščanja narodne skupščine. Zastopstvo ministrskega sveta more trajati najdalje 6 mesecev. Od tega roka dalje stopijo v veljavo ustavni predpisi o namestništvu.

Šesti oddelek.
Namestništvo.

Čl. 41.

Kraljevo oblast vrši namestništvo:

1. kadar je kralj mladoleten;
2. kadar je kralj zaradi duševne ali telesne bolezni trajno nesposoben, da vrši kraljevo oblast. V slučaju, da je kralj trajno nesposoben, da vrši kraljevo oblast, sklepa o postavitvi namestništva narodno predstavništvo v skupni seji. Kadar smatra ministrski svet, da je nastopil slučaj kraljeve nesposobnosti, objavi to narodnemu predstavništvu skupno z mnenjem treh zdravnikov domačih medicinskih fakultet. Na isti način se postopa, kadar gre za osebo prestolonaslednika.

Čl. 42.

Namestniška oblast pripada po pravu nasledstva prestolonasledniku, kadar je polnoleten. Kadar naslednik prestola iz vzrokov, naštetih v čl. 41., ne more vršiti namestniške oblasti, vrše potem namestniška oblast tri osebe, ki jih kralj določi s posebnim aktom ali oporoko. Istočasno določi kralj vsakemu namestniku po enega namestnika. V slučaju, če je mesto namestnika izpraznjeno ali namestnik noče vršiti svoje oblasti, voli narodna skupščina s tajnim glasovanjem v skupni seji novega namestnika izmed ostalih dveh namestnikov. Ako je živ samo en namestnik, pride brez volitve na izpraznjeno mesto namestnika. V slučaju, da kralj ne določi niti z aktom, niti z oporoko namestnika ali v slučaju bolezni ali smrti določenega namestnika in njegovega namestnika, ni mogoča sestava namestništva od vsaj dveh namestnikov, voli narodno predstavništvo s tajnim glasovanjem v skupni seji potrebno število kraljevih namestnikov. Namestniki morejo biti samo državljani kraljevine Jugoslavije.

Preden prevzame kraljevo oblast, morajo morajo namestniki položiti pred narodnim predstavništvom prisego, da bodo kralju zvesti in da bodo vladali po ustavi in po državnih zakonih.

Čl. 43.

Ako je eden izmed treh namestnikov podal ostavko ali pa je zadržan, moreta ostala dva namestnika tudi brez njega opravljati državne posle.

Čl. 44.

O vzgoji mladoletnega kralja odločajo namestniki. O imetju mladoletnega kralja mora skrbeti varuh, ki ga določi kraljev testament. Ako umrli kralj ni določil varuha, ga imenujejo namestniki po zaelitvanju predsednika državnega sveta, kosaijskega sodišča in glavne kontrole.

Čl. 45.

Do prevzema dolžnosti po namestniku ima ministrski svet kraljevo oblast na lastno odgovornost.

V primeru smrti ali kraljeve ostavke prevzame prestolonaslednik, ako je polnoleten, takoj vso kraljevo oblast. To objavi narodu s proklamacijo in položi predpisano prisego pred narodnim predstavništvom.

Čl. 47.

Ako kralj po svoji smrti ni zapustil možkega naslednika, ali ako bi kraljica za kraljevo smrti bila noseča in v primeru, da kralj ni s posebno listino ali s testamentom določil naslednika, narodno predstavništvo izbere začasne namestnike, ki bodo opravljali kraljevo oblast do poroda. Vlada je dolžna predložiti narodnemu predstavništvu pred izvolitvijo namestnikov izjavo treh zdravnikov iz domačih medicinskih fakultet o kraljičini nosečnosti. To velja tudi za primer, ako je prestolonaslednik preminul in je njegova žena bila noseča za kraljevo smrti.

Čl. 48.

V slučaju, da ostane prestol po določbah te ustave brez naslednika, prevzame ministrski svet v svoje roke kraljevo oblast in takoj skliče narodno predstavništvo k posebnemu zasedanju, v katerem naj se reši vprašanje prestola.

Čl. 49.

Civilna lista kraljeva se določi z zakonom. Če določena civilna lista se ne sme povisati brez pristanka narodnega predstavništva, niti zmanjšati brez kraljevega pristanka. Kraljevi namestniki bodo za čas izvrševanja svojih dolžnosti prejemali iz državne blagajne znesek, ki ga določi narodno predstavništvo na predlog ministrskega sveta.

VII. oddelek.

Narodno predstavništvo.
Senat.

Čl. 50.

Senat setoji iz senatorjev, ki jih kralj imenuje in ki so izvoljeni. Senator ne more biti mlajši od 40 let. Določbe o številu izvoljenih senatorjev in o njihovi izvolitvi bo predpisal zakon. Kralj lahko imenuje ravno toliko število senatorjev, kolikor jih bo izvoljenih. Nihče ne sme biti istočasno senator in narodni poslanec.

Čl. 51.

Mandat izvoljenih senatorjev traja 6 let. Vsaka tri leta se senat v izvolitvi novih članov obnovi za eno polovico izvoljenih senatorjev.

Čl. 52.

Mandat od kraljev imenovanih senatorjev traja istočasno 6 let. Ta mandat se senatorju lahko vzame na predlog predsednika ministrskega sveta zaradi telesne nesposobnosti ali, ako je bil senator po sodišču obsojen zaradi kaznjivega dejanja. Imenovani senator, ki je aktivni državni uradnik, ne sme obdržati uradniškega položaja.

Čl. 53.

Senat se sestane obenem z narodno skupščino in preneha delovati z narodno skupščino. Senat preiskuje pravilnost mandatov izvoljenih senatorjev in odloča o njih.

Narodna skupščina.

Čl. 54.

Narodna skupščina je sestavljena iz poslancev, ki jih narod svobodno izvoli s splošno, enako in neposredno volilno pravico. Narodni poslanci so izvoljeni za 4 leta. Mandat narodnega poslanca lahko preneha tudi prej v primeru, ki ga predvideva volilni zakon. Določbe o številu in izvolitvi narodnih poslancev bodo v posebnem zakonu.

Čl. 55.

Volilno pravico ima vsaka oseba po rojstvu ali po pristojstvu, ako je dovršila 21. leto starosti. Očitirji, aktivni, kakor tudi podnaredniki in vojaki pod zastavo, ne morejo vršiti volilne pravice in ne smejo biti izvoljeni. Z zakonom se bo rešilo vprašanje ženske volilne pravice.

Čl. 56.

Začasno izgube volilno pravico: 1. osebe, ki so obsojene na robijo (temnico) ali na zapor preko 1 leta, dokler se jim ne vrnejo njihove pravice.

2. Osebe, ki se obsodijo na izgubo častnih pravic, za čas, dokler traja kazen.
3. Osebe, ki so v konkurzu.
4. Osebe, ki so pod varuštvo.
5. Osebe, ki so s posebno razsodbo izgubile volilno pravico zaradi volilnih prestopkov.

Čl. 57.

Za senatorja oziroma narodnega poslanca je lahko izvoljen samo oni, ki ima volilno pravico ne glede na to, ali je vpisan v volilni spis. Od vsakega senatorja oziroma poslanca se zahtevajo tile pogoji:

1. Da je državljan kraljevine Jugoslavije po rojstvu ali pristojstvu.
2. Prirojeni državljan mora stanovati v naši kraljevini najmanj 10 let od dne prirojenja.
3. Da je končal 40. ozir. 30. leto starosti.
4. Da govori in piše narodni jezik. Izguba volilne pravice vključuje izgubo mandata senatorja ozir. narodnega poslanca. Senator ali narodni poslanec ne sme biti istočasno državni dobavitelj ali državni podjetnik.

Čl. 58.

Aktivni državni uradnik ne sme kandidirati za senatorja ali narodnega poslanca. Policijski, finančni in gozdarski uradniki, kakor tudi uradniki agrarne reforme ne smejo kandidirati razen ako so prenehali biti uradniki eno leto pred razpisom volitev. Ministri, aktivni in na razpoloženju, lahko kandidirajo.

Čl. 59.

Vsak senator in vsak poslanec predstavlja ves narod. Vsak član narodnega predstavništva položi prisego, da bo zvest kralju in da bo varoval navdse narodno edinstvo, neodvisnost države in celoto državne oblasti, da bo spoštoval ustavo in da bo vedno imel pred očmi blaginjo naroda.

Čl. 60.

Narodno predstavništvo se skliče s kraljevim ukazom v prestolnici Belgrad k rednemu zasedanju

vsako leto 25. oktobra. Ako je vslučaju vojne prestolnica preločena, se sestane narodno predstavništvo v kraju, ki ga kraljevi ukaz o sklicanju določi. Redno zasedanje se ne more zaključiti pred sprejetjem državnega proračuna.

Čl. 61.

Narodna skupščina odloča o izvolitvi svojih članov in sklepa o nji.

Čl. 62.

Narodna skupščina izbere iz svoje sredine svoje predsedstvo.

Čl. 63.

Zakonske predloge vlagajo s pooblastitvijo kralja posamezni ministri. Pravica predložiti zakonskih predlogov gre vsakemu članu narodnega poslanstva, ako njegov predlog pismeno podpre najmanj petina senatorjev, ozir. narodnih poslancev.

Čl. 64.

Zakonski predlog, ki ga skupščina sprejme, se pošlje senatu v nadaljno poslovanje in obratno. Ako je bil zakonski predlog od narodne skupščine in od senata v celoti sprejet, se smatra, da ga je narodno predstavništvo sprejelo. Ako pa je senat oziroma narodna skupščina izvršila kakršnokoli izpremembo ali dopolnitev, se zakonski predlog vrne narodni skupščini ozir. senatu v rešitev. Ako narodna skupščina ozir. senat te izpremembe in dopolnitve sprejme se smatra, da je narodno predstavništvo predlog sprejelo. Za slučaj, da senat in narodna skupščina ne sprejeta zakonskega predloga v celoti ali v posameznostih, se smatra, da je bil predlog odbit in se ne sme več v istem zasedanju reševati. Kralj odloča o tem, ali naj predlog ponovno pride pred prihodnje zasedanje.

Čl. 65.

Kralj sklepa pogodbe s tujimi državami, vendar je za potrdilo teh pogodb potreben predhodni pristanek narodnega predstavništva. V vprašanju čisto političnih sporazumov ni potreben predhodni pristanek narodnega predstavništva. Za pogodbo, da tuja vojska zasede ozemlje kraljevine ali da ga prekorači, je potreben pristanek narodnega predstavništva. Narodno predstavništvo lahko, kadar to zahteva državna potreba, s posebnim sklepom vnaprej pooblasti ministrski svet, da izda ukrepe za takojšnjo izvedbo predloženih pogodb. Drž. ozemlje se ne sme odtujiti ali zamenjati brez pristanka narodnega predstavništva.

Čl. 66.

Zakone proglašajo kralj z ukazom, ki morajo obsegati sam zakon in sklep narodnega predstavništva. Ukaz soprodisujejo vsi ministri, minister pravde postavi na ukaz državni pečat in poskrbi za razglasitev v Službenih novinah. Zakon dobi obvezno moč 15 dni po razglasitvi v Službenih novinah, ako zakon drugače ne odredi. Dan razglasitve v Službenih novinah se računa kot prvi dan.

Čl. 67.

Narodno predstavništvo ima pravico ankele in preiskave v volilnih in čisto upravnih vprašanjih.

Čl. 68.

Vsak član senata in Narodne skupščine sme staviti ministrom vprašanja interpelacije. Ministri so dolžni odgovoriti nanje v istem zasedanju.

USTAVA

Čl. 69.

Senat in narodna skupščina občujeta neposredno samo z ministri.

Čl. 70.

V senatu in narodni skupščini imajo pravico govoriti samo njuni člani, člani vlade in vladni poverjeniki, za to odredeni s kraljevim ukazom.

Čl. 71.

Senat in narodna skupščina lahko polnoveljavno sklepata, če je na seji navzoča ena tretjina vseh senatorjev odnosno narodnih poslancev. Za polnoveljavnost sklepa je potrebna večina glasov prisotnih. Če je enako glasov na obeh straneh, se smatra, da je predlog sprejet.

Čl. 72.

O vsakem zakonskem predlogu se mora dvakrat glasovati na istem zasedanju, preden je predlog končno sprejet.

Čl. 73.

Sklepanje senata in narodne skupščine v skupnem zasedanju se vrši samo v slučajih, ki so izrečno omejeni. Skupnemu zasedanju predsedujeta menjaje se predsednika senata in narodne skupščine.

Čl. 74.

Senatorji odnosno narodni poslanci ne odgovarjajo za glas, ki so ga dali kot člani narodne skupščine. Za vse izjave in postopke in vršenje mandata, bodisi v dvoranih senata ali narodne skupščine ali v odgovorih ali v posebnih odposlanstvih ali v posebnih misijah po odredbah senata ali narodne skupščine odgovarjajo senatorji odnosno narodni poslanci senatu odnosno narodni skupščini po odredbah poslovnika. Za tiste izjave ali postopke, ki vsebujejo kazensko dejanje, odgovarja senator odnosno narodni poslanec tudi rednemu sodišču, če senat odnosno narodna skupščina to odobri. Za žalitve, klevete ali zločine odgovarja senator odnosno narodni poslanec rednemu sodišču tudi brez poprejšnjega dovoljenja senata odnosno narodne skupščine.

Čl. 75.

Brez dovolitve senata odnosno narodne skupščine se njihovi člani ne morejo za prestopke, storjene izven vršenja mandata, klicati na odgovor niti oropati svobode, dokler traja njihov mandat, razen takrat, če se zalotijo pri samem dejanju, zločinu ali prestopku, vendar se v tem poslednjem primeru, senat odnosno narodna skupščina, če sta zbrana, takoj obvestita in dasta ali odredita pooblastilo, da se pristojni postopek nadaljuje za dobe zasedanja. Imunitetna pravica senatorja in narodnega poslanca nastane z dnem izvolitve odnosno imenovanja. Če kdo postane senator ali narodni poslanec, preden je nad njim zaradi kakakega prestopka izrečena izvršljiva razsodba, obvesti oblast, ki vrši ugotovitve in preiskavo, o tem

Čl. 76.

Senatu in narodni skupščini prpadata izključna pravica, da v svoji sredi vzdržujeta red po svojem predsedniku. Nobena oborožena sila se ne sme postaviti v zgradbo, niti ne na njeno dvorišče brez dovoljenja predsednika. Pravtako ne sme brez njegove privolitve noben državni organ storiti v senatu ali v narodni skupščini akta oblasti. Noben oborožen človek ne sme stopiti v zgradbo senata in narodne skupščine razen oseb, ki nosijo orožje po predpisih in se nahajajo v službi pri senatu odnosno v narodni skupščini.

VIII. oddelek.

Upravne oblasti.

Čl. 77.

Kralj imenuje in razrešuje predsednika ministrskega sveta in ministre. Predsednik ministrskega sveta in ministri tvorijo ministrski svet, ki stoji neposredno pod kraljem. Ministri se nahajajo na čelu posameznih panog državne uprave. Minister sme biti tudi brez portfelja. Minister imenuje nižje državne uradnike po odredbah zakona. Ministri položijo, preden prevzamejo dolžnost, prisego, da bodo kralju zvesti in da bodo delali po ustavi in po zakonih

Čl. 78.

Kralj in narodna skupščina lahko obtožita ministre zaradi kršitve ustave in državnih zakonov, storjene v službi. Za škodo, ki jo ministri stori državljanom z nezakonitim vršenjem službe, odgovarja država, ministri pa državi.

Čl. 79.

Minister se lahko obtoži tako za dobe ministrovanja, kakor tudi pet let po odstopu. Predlog za obtožbo ministra se mora predati pismeno ter mora točno vsebovati obtožbo. Če ministra obtoži narodna skupščina, se mora sklep o tem, da se minister preda sodišču, sprejeti z večino dveh tretjin glasov od skupnega števila narodnih poslancev.

Čl. 80.

Podrobne določbe o odgovornosti ministrov vsebuje poseben zakon.

Čl. 81.

Upravne oblasti lahko izdajo uredbe, potrebne za izvajanja zakonov.

Čl. 82.

Uprava v kraljevini se vrši po banovinah okrajih (srezih) in občinah.

Čl. 83.

Kraljevina Jugoslavija ima 9 banovin in to:

1. Dravska banovina s sedežem v Ljubljani;
2. Savska banovina s sedežem v Zagrebu;
3. Vrbaska banovina s sedežem v Banji Luki;
4. Primorska banovina s sedežem v Splitu;
5. Drinska banovina s sedežem v Sarajevu;
6. Zetska banovina s sedežem v Cetinju;
7. Donavska banovina s sedežem v Novem Sadu;
8. Moravska banovina s sedežem v Nišu in
9. Vardarska banovina s sedežem v Skoplju.

Dravska banovina obsega del ozemlja, ki ga meji severna meja sreza čabarskega in držav. meja proti Italiji, Avstriji in Madžarski, do kraja, kjer preide državna meja proti Madžarski na reko Muro, severno-vzhodno od Čakovca. Od reke Mure gre meja po vzhodni, odnosno južnih mejah srezov Lendava, Ljutomer, Ptuj, Smarje, Brežice, Krško, Novo mesto, Metlika, Črnomelj, Kočevje, Logatec ter obsega vse omenjene sreze.

Savska banovina je omejena na severu do reke Mure z zgornj omenjeno mejo dravske banovine, potem pa gre meja ob reki Muri in dalje po državni meji proti Madžarski do kraja, kjer zapusti reko Dravo, nato po Dravi in Donavi do severne meje sreza Ilok. Od reke Donave do reke Save gre meja ob vzhodnih mejah srezov Vukovar, Vinkovci, Zupanja ter obsega vse omenjene sreze. Nadalje gre meja ob reki Savi do izliva Une, nato ob Uni do severno-vzhodne meje sreza Dvor (jugozapadno od Kostajnice). Od tega kraja do Jadranskega morja (Morelski kanal) gre meja ob južnih mejah srezov Kostajnica, Petrinje, Glina, Vrgin Most ob jugo-vzhodni meji sreza Vojnik in vzhodnih mejah srezov Slun, Korenica, Donji Lapad. Nadalje gre meja po južni meji srezov Gračac in Gospić in obsega tudi ta dva sreza. Od obale gre meja tesno ob Ljubuški in kanalu Nove Poljane med otokoma Maone in Blaži in severno od otokov Olib in Sliva do državne meje na Jadranskem morju.

Vrbaska banovina meji na severo-vzhodu meja sreza Dvor (jugozapadno od Kostajnice). Nadalje teče meja ob Uni do njenega izliva v Savo, potem ob Savi po vzhodnih mejah srezov Derventa in Gračanica do reke Bosne pri vasi Dolec, odkoder gre po meji sreza maglajskega do tromeje srezov Tešanj, Maglaj in Zebče. Od te točke gre meja po severnih mejah srezov Zebče, Zenica in Travnik do planine Velasić (Ljuta Greda K. 1440). Nato gre meja čez K. 1446 na vzhodu od Letinje (K. 1443) čez K. 1057 Jelić K. 1192, K. 1018, K. 1139 Obrenovac K. 1157 in gre čez Radanjo planino K. 1366 Igraiste K. 1748). Od Malega Vitoroga gre meja po južni in jugozapadni meji sreza Glamoč do K. 1156 na planini Staretini. Od tam pa preseka meja na zapadu Livanjsko polje in gre na Troglav (K. 1913) ter pride na jugozapadu do sreza Ljunc in dalje do Velikega Bata (K. 1851), ob južni in zapadni meji Bosanskega Petrovca do tromeje srezov Dolnji Lapac, Knin in Bosanski Petrovac, nato pa gre do severno-vzhodne meje sreza Dvor (jugozapadno od Kostajnice) meja ob meji savske banovine.

Primorska banovina meji na severu z obelozeno južno mejo savske in vrbske banovine do tromeje, ki jo tvorijo srezji Jajce, Bogojna in Travnik (Rakovica, K. 1217). Odtod gre meja po vzhodni meji sresa Bogojno in po severni meji konjiškega sresa, nato pa po vzhodni meji do tromeje, ki jo tvorijo srezji Mostar, Stolac in Nevesinje, krene nato po vzhodni meji sresa Stolac in obsega tudi ta srez. Na Jadransko morje sega nato meja preko Neretvanskega in Polješkega kanala do državne meje na Jadranskem morju.

Drinska banovina je omejena na zapadni strani s Savo, nato z obelozeno mejo primorske in vrbske banovine, krene potem na sever po Savi do izliva Kolubare. Od izliva Kolubare gre meja po zapadni meji primorske banovine do K. 2058 na planini Treskalica (vzhodna meja konjiškega sresa), nato gre po meji srezov posavskega (Obrenovca), tamnjackega, kolubarskega (Mionica), požeškega in obsega srez ljubuški. Nato gre meja po vzhodni meji trnjavskega in gradaškega sresa in po vzhodno-juzni in zapadni meji sresa Moravice, nakar krene po južni meji srezov Arivije, Zlatibor, Višegrad, Cajnice, Rogatica in Sarajevo, obsegajoč vse te srece.

Zetska banovina meji na severni strani z označeno južno mejo primorske in drinske banovine do tromeje srezov gradaškega, žiškega in studeniškega, odtod pa do državne meje proti Albaniji po vzhodni meji studeniškega, deževskega, mitrovaškega in dreniškega sresa ter sresa podrinjskega. Pri tem obsega vse te srece. Nato gre meja po državni meji proti Albaniji do Jadranskega morja.

Donavska banovina meji na jugozapadni strani z navedeno mejo drinske in savske banovine, na severu in severovzhodu pa z državno mejo proti Madžarski in Rumuniji do točke, kjer doseže ta meja Donavo. Nato gre po Donavi do vzhodne meje ramskega sresa, po jugovzhodni meji požarevaškega sresa in po vzhodnih mejah moravskega, lepeniškega, krajujevaškega in gružanskega sresa do dolenjskega Crnega vrha, K. 919 na Glediški planini. Nato gre meja preko Krečana (K. 760) in Brzaka (K. 822) ter doseže mejo drinske banovine na planini Kotelnik pri Crnem vrhu (K. 768).

Moravska banovina meji na severu in vzhodu državna meja z Romunijo in Bolgarsko do južne meje lužniškega sresa (pri Desanem Kladencu). Nato gre meja po južni meji lužniškega, niškega, dobriškega, prokupljanskega, kostajniškega, lapovskega in vučitrnskega sresa, obsegajoč tudi te srece. Na tromeji vučitrnskega, gracijskega in dreniškega sresa se meja dotika navedene meje zetske banovine. Nato gre meja na severu po označeni meji zetske, drinske in donavske banovine.

Vardarska banovina meji na severu z obelozeno mejo zetske in moravske banovine, na vzhodu, jugu in zapadu pa z državno mejo proti Bolgarski, Grčiji in Albaniji.

Sporna vprašanja o podrobnih mejah poseidnih banovin bo reševal notranji minister.

Čl. 84.

Banovine so upravne in samoupravne edince. S posebnim zakonom se določijo razdelitve banovin na srece in občine. Organizacija občinskih uprav in področje njihovega dela se določijo s posebnim zakonom po načelih samouprave. Posamezne mestne občine morejo biti z zakonom urejene tudi na drugi podlagi.

Čl. 85.

Mesto Belgrad z Zemunom in Pančevom (vori posebno upravno področje). V to upravno področje spadata dva okoliška kraja, ki bosta izločena iz banovine ter prideta v sestav občine Belgrada, Zemuna ali Pančeva.

Čl. 86.

Na čelu banovine stoji ban, ki je predstavnik vrhovne oblasti v banovini. Bana postavlja kralj na predlog predsednika ministrskega sveta.

Čl. 87.

Ban postavlja; premešča, upokojuje in odpušča upravne uradnike v mejah svoje pristojnosti, določene z zakonom o banski upravi.

Samouprava.

Čl. 88.

Vsaki banovini kot samoupravnemu telesu obstojita banovinski svet in banovinski odbor.

Čl. 89.

Banovinski svet se voli na štiri leta s splošnim, enakim in neposrednim glasovanjem po določbah zakona. Svet voli iz svoje srede banovinski odbor, ki je samoupravni izvršilni organ banovine. Ban postavlja in razrešuje banovinske uradnike na predlog banovinskega odbora.

Čl. 90.

Banovinski svet more urediti gotove papore banovinske uprave in življenja z banovinsko uredbo na podlagi zakona o ureditvi banovin in drugih zakonov. Banovinske odredbe imajo v dotičnih banovinah moč zakona. One ne smejo biti proti ustavi in obstoječim zakonom, ker se drugače v tem slučaju ne morejo uporabljati.

Čl. 91.

Banovinski odbor pripravlja predloge banovinskih uredb ter sklepa o njih banovinski svet. Banovinske uredbe proglašajo in objavljajo ban, ki zahteva prej soglasje državnega sveta o njihovi zakonitosti. V slučaju, da državni svet svoje soglasje odkloni, se uredba ne more objaviti. Državni svet je dolžan dati ali odkloniti soglasje najdalje v roku meseca dni. Ako državni svet v tem roku ne izreče soglasja, se smatra, da je soglasje podano.

Čl. 92.

Državna centralna oblast skrbi, da vrše samoupravne oblasti svoje zakonite dolžnosti v določenih mejah in da ne kršijo kakih splošnih državnih interesov.

Čl. 93.

Ban oziroma z zakonom določeni državni organ ima pravico ustavititi vse sklepe banovinskega sveta in banovinskega odbora, ali občinskih zborov ali odborov, ki so proti ustavi, zakonom in uredbam. Proti odločitvi bana je mesto pritožbe državni svet v zakonitem roku. Morejo se istotako ustavititi oni sklepi in izjave, ki so škodljivi za splošne državne interese. V tem slučaju se pritožba predloži ministru za notranje zadeve v zakonitem roku. Banovinski

svet se more s kraljevim ukazom razpustiti pred štiriletno dobo na predlog notranjega ministra, ki odredi nove volitve za dotično banovino.

Čl. 94.

Banovinski svet sklepa vsako leto na svojem prvem sestanku o banovinskem proračunu za prihodnje leto na predlog banovinskega odbora.

Čl. 95.

Banovinski proračun odobrava finančni minister ter proučuje glavna kontrola njegovo izvrševanje, ki tudi pregleduje zaključne račune.

Čl. 96.

Občine so samoupravna telesa. Njim se nalagajo s posebnim zakonom tudi akti upravnih oblasti, ki jih izvršujejo pod nadzorstvom določenih upravnih organov.

Čl. 97.

Določila o organizaciji in pristojnosti banovinskih in občinskih samoupravnih oblasti se predpisujejo z zakonom.

Čl. 98.

Za zadeve upravne značaja se ustanovljajo upravna sodišča. Njihov sedež, pristojnost in organizacija se določa z zakonom.

Čl. 99.

Državni svet je vrhovno državno sodišče. S posebnim zakonom se določijo način postavljanja članov državnega sveta kakor tudi sestava, pristojnost in njegov postopek.

Deveti oddelek.

Sodne oblasti.

Čl. 100.

Sodišča so neodvisna. Pri izrekanju pravice ne stoji pod nikogar oblastjo in sodijo po zakonu. Sodišča in sodna pristojnost se ugotovi samo z zakonom. Z zakonom se predpisuje, na kakšen način se volijo in postavljajo predsedniki sodišč in sodniki. V družinskih in dednih zadevah muslimanov sodijo državni šerjatski sodniki.

Čl. 101.

Sodniki vseh sodišč so stalni. Sodnikom se ne sme vzeti njih poklice, niti se ne smejo iz kakršnegakoli vzroka odstraniti iz službe zoper njihovo voljo brez razsodbe rednih sodišč ali disciplinarnih razsodb kasacijskih sodišč. Sodnik ne sme biti tožen za svoje sodno delovanje brez odobritve pristojnega sodišča. Sodnik ne more biti poslan niti ne začasno na drugo politično ali nepolitično javno službo brez svojega pristanka ali dovolitve kasacijskega sodišča. Sodnik sme biti premeščen samo s svojim pristankom. Sodnik more biti v službi do izpolnjenega 70. leta svojega življenja. Pred tem rokom se sme sodnik upokojevati samo na pismeno prošnjo ali pa, kadar telesno ali duševno tako oslabi, da ne more vršiti svoje dolžnosti. Sklep o upokojitvi v tem poslednjem primeru izda kasacijsko sodišče.

Deseti oddelek.

Državno gospodarstvo.

Čl. 102.

Vsako leto odobri narodno predstavništvo državni proračun, ki velja leto dni. Proračun mora biti predložen narodni skupščini najdelj mesec dni po njenem sestanku na redno zasedanje. Istočasno s proračunom se predloži narodni skupščini v pregled in odobritev tudi sklepi računi poslednjega minulega računskega leta. Narodna skupščina ne sme predložiti partij povečati, sme pa jih zmanjšati ali črtati. Proračun se odobri po partijah. Način sestave in izvršitve proračuna je predpisan z zakonom. Prihranki ene proračunske partije ali proračunskega leta se ne smejo porabiti za poravnane postavk v drugih partijah ali letih brez odobritve narodnega predstavništva.

Čl. 103.

Dokler ne odobri predloženega mu proračuna, mora narodno predstavništvo dovoliti dvanajstine za en mesec ali več. Če je narodna skupščina razpuščena, preden je proračun rešen, se proračun minulega računskega leta podaljša z ukazom najdelj za 4 mesece. Če se tudi v tem roku proračun ne reši, se lahko s kraljevim ukazom podaljša do konca proračunskega leta.

Čl. 104.

Državni davki in splošne državne datjave se odrede samo z zakonom. Vlada predloži narodni skupščini od glavne kontrole overovljeno poročilo o izvršitvi sklenjenih pogodb o državnih posojilih in njihovi porabi v zmislu zakona.

Čl. 105.

Davčna obveza je splošna in vse državne datjave so enake za vso državo. Kralj in prestolonaslednik plačata državni davek na privatno imovino. Nikaka podpora, stalna ali začasna, nikako darilo ne nagrade se ne morejo dati iz državne blagajne, če niso utemeljene z zakonom.

Čl. 106.

Državno imovino upravlja finančni minister, v kolikor to zakon drugače ne odreja. O načinu odtujitve državne imovine se bo izdal poseben zakon. Pravica do monopola pripada državi. Rude, zdravilne vode, vrele in prirodna sila so last države. Način podeljevanja rudarskih, industrijskih ali kakršnihkoli drugih ugodnosti se uredi z zakonom.

Čl. 107.

Za pregled državnih računov in nadzorstvo nad izvršitvijo državnega in samoupravnih proračunov obstoji glavna kontrola, kot vrhovno računsko sodišče. Predsednika in člane glavne kontrole voli narodna skupščina in kandidacijska lista, ki jo sestavi državni svet in na kateri je predlaganih dvakrat toliko kandidatov, kolikor je praznih mest. Odredbe o pristojnosti in postopku glavne kontrole predpisuje zakon. Z zakonom se uredi, v katerem slučaju je proti sklepu upravičena pritožba na kasacijsko sodišče. Glavna kontrola pregleduje, popravila in likvidira račune splošne administracije in vseh polgalcev računov nasproti državnih blagajni. Ona pazi, da se ne prekorači noben računski izdatek in da se nobena vsota ne prenese iz ene

proračunske partije v drugo. Ona zaključuje račune vseh državnih uprav in je dolžna zbirati vse potrebne dokaze in sporočila. Zaključene državne račune predloži narodnemu predstavništvu v sklep s pripombami glavne kontrole in to najdelj v enem letu, računajoč od konca vsakega računkega leta.

Enajsti oddelek.

Vojska.

Čl. 108.

Vojaška obveza je splošna po odredbah zakona. Ustroj in velikost vojske in mornarice se predpišeta z zakonom. Formiranje enot v obsegu, ki ga določa zakon, predpiše kralj z uredbo na predlog vojnega ministra. Koliko vojske naj bo pod zastavo, določi vsako leto proračun.

Čl. 109.

Vojaška sodišča so neodvisna. Pri izrekanju razsodb ne stoji pod nobeno oblastjo ne pod sodiščem po zakonu. Sodnik prvostopnega vojaškega sodišča ne more biti tožen za svoje sodno delovanje brez odobritve vojaškega apelacijskega sodišča, apelacijski sodnik pa brez odobritve kasacijskega sodnika. Razsodbe vojaških sodišč presodi v poslednji instanci kasacijsko sodišče.

Čl. 110.

Prestopke in dejanja državljanov v družbi z vojaki razsojajo civilna sodišča, za vojne pa vojaška sodišča.

Čl. 111.

Nihče, kdor je dovršil 20. leto, ne more nastopiti državne službe ali v njej ostati, če ni po odredbah vojnih zakonov odslužil vojaškega roka ali pa bil vojašine oproščen.

Čl. 112.

Za ohranitev notranjega reda se sme vojska porabiti samo na zahtevo pristojne civilne oblasti.

Čl. 113.

Tuja vojska se ne more vzeti v službo naše države, vojska naše države pa se ne more staviti v službo tuje države brez poprejšnjega dovoljenja narodnega predstavništva.

Dvanajsti oddelek.

Izpremembe v ustavi.

Čl. 114.

O izpremembah v ustavi odloča kralj z narodnim predstavništvom.

Čl. 115.

Predlog, da se v ustavi kaj izpremeni ali dopolni, lahko stavlja kralj in narodno predstavništvo. V takem predlogu se morajo izrecno imenovati vse točke ustave, ki naj bi se izpremenile ali dopolnile. Če je predlog stavljal kralj, se sporoči senatu in narodni skupščini, nakar se narodna skupščina takoj razpusti in skliče nova najdelj v štirih mesecih. Če je tak predlog prišel od senata, odnosno

narodne skupščine, ee o njem sklepa na način, določen za sklepanje o zakonskih predlogih, z večino tretih petin skupnega števila poslancev. Predlog gre nato pred senat odnosno narodno skupščino, ki sklepa o njem z večino tretih petin skupnega števila senatorjev odnosno narodnih poslancev. Kadar je predlog tako sprejet, se narodna skupščina razpusti, nova pa se skliče najdelj v roku štirih mesecev od dne, ko je bil predlog sprejet. I v prvem i v drugem primeru, smeta senat odnosno narodna skupščina sklepati samo o tistih izpremembah in dopolnitvah ustave, ki jih vsebuje predlog, na podlagi katerega je bila sklicana. Senat odnosno narodna skupščina sklepa z večino ene polovice plus eden skupnega števila vseh članov. Če senat in narodna skupščina pri sprejemu predloženih izprememb ali dopolnitev ustave v celoti ali pa v posameznostih ne soglašata, je nadaljnji postopek isti kakor za zakonske predloge (čl. 64).

Čl. 116.

V primeru vojne, mobilizacije, neredov in punitov, ki bi ogrozili javni red in varnost države, ali kadar so vobče ogroženi javni interesi, sme kralj izjemoma z ukazom odrediti, da se začasno izdajo izredni neobhodno potrebni ukrepi v vsej kraljevini ali v enem njenih delov neodvisno od ostalih in se zakonski predpisi in vsi izjemni ukrepi naknadno predložijo narodnemu predstavništvu v odobritev.

Prehodne določbe.

Čl. 117.

Do dneva sestanka narodnega predstavništva kralj izdaja in proglašajo zakone z ukazom. Ukaz sopolpišejo predsednik ministrskega sveta, resorni minister in minister za pravosodje.

Čl. 118.

Vsi obstoječi zakoni razen zakona o kraljevski oblasti in vrhovni državni upravi z dne 6. januarja 1929 ostanejo v veljavi, dokler se na reden način ne izpremene ali ukinejo.

Čl. 119.

Odredbe čl. 101 te ustave se ne bodo izvajale v dobi pet let od dneva uveljavitve te ustave.

Sklepne odredbe.

Čl. 120.

Ta ustava stopi v veljavo in dobi obvezno moč, kadar se razglasi v »Službenih novinah«. Za izvršitev te ustave bo skrbel predsednik ministrskega sveta in vsi ministri. Priporočamo našemu ministru za pravosodje, da to ustavo razglasi, vsem ministrom, da skrbje za nje izvršitev, in oblastvom zapevedujemo, da po njej ravnajo, vsem in vsakomur pa, da se ji pokorava.

V Belgradu, 3. septembra 1931.

Aleksander s. r.

Važno!

Ne prezrite!

Slavnostna izdaja »Slovenca« izide v doslej nedoseženi nakladi v nedeljo zjutraj. Segali bodo po njej ne samo številni obiskovalci velesejma, ampak tudi mnogi desetstični došlih gostov in vse prebivalstvo širom Slovenije radi izrednega obsega.

Vsem pridobitnim krogom, pred vsem pa vsem razstavljalcem na velesejmu, je vsled tega

oglaševanje v »Slovencu«

nujna potreba, ker je priporočilo v tako razširjenem dnevniku za vse eminentne važnosti. Našemu tozadevnemu povabilu se je odzvalo že lepo število inserentov, vse druge pa prosimo, naj v lastno korist

ne odlašajo z naročilom,

ker zadnji dan ne bomo mogli vsem tako postreči, kakor bi bilo želeli.

Oglasna naročila sprejemamo danes in jutri ves dan, v soboto zjutraj pa le še najnujnejše objave.

Oglasni oddelek

»Slovenca«

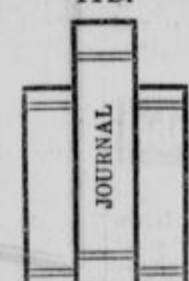
Telefon: Ljubljana 29-92 in 30-30, Maribor 29-50.

M. Osterman, Kranj

mesarija in prekajevalnica.

Vedno sveže meso in vsakovrstni mesni izdelki.

SALDA-KONTE
ŠTRACE - JOURNALE
SOLSKE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH

KNJIGOVEZNICA

JUGOSLOVANSKE TISKARNE

PREJ

K. T. D.

V LJUBLJANI

KOPITARJEVA ULICA 6

II. NADSTROPJE

Inserirajte v „Slov. listu!“

FOTO ODDELEK

JUGOSLOVANSKE KNJIGARNE

V LJUBLJANI

nudi amaterjem kamere in vse foto-potrebščine svetovnoznanih tovarn.

Imamo stalno izbiro plošč, filmov, papirjev, kemikalij in drugih amaterskih pripomočkov. — RAZVIJAMO plošče in filme ter kopiramo slike po zmernih cenah.

Zahtevajte cenik!

ZA VAŠE OTROKE POTREBUJETE NOVIH ČEVLJEV

Otroški čevlji praktični

rujave barve, črne barve in iz laka

Din 55.-

Dekliški čevlji za šolo

rujav in iz laka

Din 85.-

Športni čevlji

za šolo in izlete z okrašenim jezikom

Din 85.-

Za dijake čevlji

okusne oblike, trajni iz rujav. in črnega boksa

Din 165.-

Visoki čevlji

dekliški in fantovski iz kravine, la podplati

Din 85.-

Kupujte samo domači izdelek!

Zakaj, ker s tem omogočite zaposlenje domačih delovnih sil!

OGLEJTE SI IZBOR CEVLJEV V NAŠIH PODRUŽNICAH | PRE-SKRIBITE SI PRIZNANO SOLIDEN IZDELEK PO ZMERNIH CENAH

TRŽIČ (DRAVSKA BANOVA)

Ljubljana, Beograd, Maribor, Murska Sobota, Skopje, Zagreb, Karlovac, Novi Vrbas, Osijek, Sombor, Subotica, Vršac, Vukovar, Sarajevo, Sušak, Split

Službe iscejo

Kuharica

išče mesto, najraje v župnišču ali pri samskem gospodu. — Ponudbe na Marijo Kos, Cerovca, p. Litija.

Kuharica

samostoj. gospodinja, vajena vseh del, srednje starosti, išče mesta najraje v župnišču. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10.142.

Trgovska učenka

z nad dveletno prakso prosi za nadaljnjo učno dobo na deželo. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10.192.

Mlado dekle

stara nad 20 let, s štirimi meščanskimi razredi, malo maturo, dovršeno s prav dobrim uspehom — išče službo pri ugledni družini kjerkoli. Vajena tudi kuhanja in drugih hišnih del. Naslov je izve pri upravi »Slovenca« pod št. 10.230.

Hlapec

h konjem za gozdna ali poljedelska opravila išče službo. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 10.229.

Službo oskrbnika

na kakem veleposestvu iščem ali tudi grem za ličnika v mesto ali na deželo. Kdor mi preskrbi, mu dam 300 Din nagrade. Ponudbe prosim na upravo »Slovenca« pod št. 10.199.

Službo dobe

Dekle

prilagodno, pošteno, iščem za prodajo kruha. Ponudbe lastnoročno pisane prosim na upravo »Slovenca« pod »Takoj« št. 10.236.

Pekovskega vajenca

takoj sprejemem. Takoj nekaj mesečne plače. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10.224.

Išče se sluga

Nastop takoj. Kavcija se zahteva. Naslov pove iz prijaznosti uprava »Slovenca« pod št. 10.217. Sprejme se le prosilec neomadeževane preteklosti.

Dekle

pridno in pošteno, ki zna kuhati, dobi dobro službo. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10.225.

Pouk

Čamernikova šoferska šola

Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugo-avto). Prva oblast. Koncesijonirana. Prospekt št. 16 zastoni. Pišite ponil!

Gosli poučuje

živši učitelj konservatorija. Študentovska ul. 9-L.

»Privatna nastava«

(prej šola »Hajdukovič«) sprejema za vse razrede gimnazije. Pension. Pisani na: Njegoševa ulica 29, Beograd.

Učenkam pletiljam

brezplačen pouk, če si nabavijo pri nas pletilni stroj. »Tehna« družba, Ljubljana, Mestni trg 25/L.

Gorazdov učni zavod

Pouk stenografije in strojepisa ter potrebnih merkantilnih predmetov po najnovejši in najuspešnejši metodi. Priglasila 1., 2. in 3. septembra od 9. do 12. ure dopoldne Nunska ulica 19., pritličje. Pismene prijave do 14. septembra pod naslovom F. Gorazd, Bled 2, Vila Rodica.

Denar

3000 Din posojila
išče gospa posestnica. — Vrnem v enem mesecu 3500 Din. Cenene ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. 10.200.

Stanovanja

Dve sobi in kuhinjo oddam takoj. Marmontova ulica št. 19.

Stanovanje

krasno, solčno, tri sobe, kuhinjo in pritlikline, oddam za takoj ali pozneje. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 10.228

Stanovanje

soba in kuhinja in vse pritlikline se odda v Zeleni jami. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10.233.

Stanovanje

soba s kuhinjo in pritliklinami išče za takoj v okolici Bežigrada ali Stožicah mirna stranka. Ponudbe pod št. »Točno plačilo« št. 10.234.

Dijaki

Dijakinjo

sprejem v svo oskrbo blizu II. državne gimnazije. Sv. Petra nasip 71/L, levo.

Dijaki

se sprejmejo na stanovanje in zajutrek. Skrbno nadzorstvo. Gosposka ulica 3/III, na koncu hodnika.

Dve dijakinji

sprejem v svo oskrbo blizu Tabora. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10.198.

Sprejem dijake

na stanovanje, eventualno tudi s hrano. V bližini obrtne šole, realke. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10.231.

Vnajem

Lokal

3 prostori za pisarne ali pa za trgovino, s skladiščem, oddam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10.109.

Poslovni lokali

na Dunajski cesti št. 29/I se takoj oddajo. Poizve se istotam.

Stanovanja

Dve sobi in kuhinjo oddam takoj. Marmontova ulica št. 19.

Prodamo

Plahte

po najnižjih cenah dobavlja Mirko Mlakar, Slomškova 11, Ljubljana.

Vrtne zaklopne stole

prodaja pisarna Tribuč na Glincah. Telefon 2605.

Pisalna miza

in kopalna banja naprodaj. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10.232

Trgovina

dobro vpeljana, s stanovanjem, v centru Zagreba, z nizko najemnino — naprodaj. Potreben kapital 20.000 Din. Franz, Zagreb, Senoia 10/II, levo.

Suha drva

bukova, kupim. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Bukova drva« št. 10.070.

Prodamo

Plahte

po najnižjih cenah dobavlja Mirko Mlakar, Slomškova 11, Ljubljana.

Vrtne zaklopne stole

prodaja pisarna Tribuč na Glincah. Telefon 2605.

Pisalna miza

in kopalna banja naprodaj. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10.232

Trgovina

dobro vpeljana, s stanovanjem, v centru Zagreba, z nizko najemnino — naprodaj. Potreben kapital 20.000 Din. Franz, Zagreb, Senoia 10/II, levo.

Dve avbi

naprodaj. Marija Kurnik, Pražakova ulica št. 3.

Obrt

Trnovčanke —

Krakovčanke!

Poslužujte se damskega frizerskega salona Cerkevna ulica 21, Trnovo.

Šolske torbice,

aktovke, nahrbtnike, gamaše, kovčke, itd. v največji izbiri in zmernih cenah nudi Ivan Kravos, Maribor, Aleksandrova 13

Samo kdor v miru izbira, dobro kupi

Ako morate iz trgovine v trgovino, da si ogledate blago, se boste v stiski in naglici odločili morda za nekaj, radi česar se boste pozneje kesali;

ZATO IZBIRAJTE BLAGO DOMA!

Tu imate čas, da pregledate in preценite vzorce kos za kosom, nikdo Vas ne bo prigovaljal za nekaj, kar ne odgovarja vašemu okusu.

ZAHTEVAJTE ZATO NAŠO KOLEKCIJO TRKANIN ZA MOŠKA OBLACILA IN OGRINJALA

in dobili jo boste v par dneh, seveda brezplačno in brezobvezno.

1812 Potem sedite in izberite ono, kar najbolj odgovarja vašemu okusu.

Ker nabavljamo blago direktno iz tovarne in ga prodajamo naravnost Vam odpadejo razne provizije; Vi kupite torej boljše blago za manj denarja.

Ze pol stoletja strememo zadovoljnim odjemalcem. Največja trg. in odprema trvdka

Krastar & Osler

Ako še nimate našega glavnega kataloga, zahtevajte ga. Čez nekaj dni ga boste imeli v rokah brezplačno.

NAJBOLJŠI ŠIVALNI STROJI IN KOLESA
„ADLER“ - „Gritzner“
PLETILNI STROJI »DUBIED« LE PRI
JOS. PETELINC - LJUBLJANA
ZA VODO
Telefon št. 2913.
Ček. račun 12.005.
Za časa velesojma paviljon „II“.

Dijaki

Dijakinjo

sprejem v svo oskrbo blizu II. državne gimnazije. Sv. Petra nasip 71/L, levo.

Dijaki

se sprejmejo na stanovanje in zajutrek. Skrbno nadzorstvo. Gosposka ulica 3/III, na koncu hodnika.

Dve dijakinji

sprejem v svo oskrbo blizu Tabora. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10.198.

Sprejem dijake

na stanovanje, eventualno tudi s hrano. V bližini obrtne šole, realke. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10.231.

Vnajem

Lokal

3 prostori za pisarne ali pa za trgovino, s skladiščem, oddam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10.109.

Poslovni lokali

na Dunajski cesti št. 29/I se takoj oddajo. Poizve se istotam.

Stanovanje

štiri sobe, kuhinja, kopalnica, poselska soba in pritlikline, plin, elektrika, I. nadstropje, Dvofakova ulica, se odda s 1. oktobrom t. l. mirni stranki. Več se poizve Dunajska cesta št. 25, dvorišče — pisarna.

Posestva

Stavbne nasvete

daje tehnični biro »Tehna« Ljubljana, Mestni trg 25/L

Lesena hiša

pet minut od tramvaja, s 400 m² zemljišča, ob glavni cesti, naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10.226.

Kupimo

Srečke, delnice, obligacije

kupuje Uprava »Merkur«, Ljubljana - Selenburgova ulica 6, II. nadst.

Vsakovratno zlato kupuje

po najvišjih cenah ČERNE, juvelir Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.

Fiat auto

tipa 514, krasna limuzina s 4 vrati, zelo ugodno naprodaj. Na ogled v garaži hotela Union.

Ročno dirco

poceni prodam. Dolenjska cesta 6, pri kovaču.

Poceni se prodaja

Austro Daimler, 6 sedežen, 38 HP, elektr. razsvetljava, za 11.000 Din. Fiat 503, 4 sedežen, za 17.000 Din, ter več drugih voz in motociklov po najugodnejših cenah. O. Žužek, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 11.

Namizna jabolka

prvo vrstna, za takoj ali kasneje, iz lastnih sadovnjakov — vroda poceni graščina Boštanj, pošta Boštanj.

Klavirje, pianine

rabljene, ceno prodam ali posodim na dom. — Zima, Wolfova ulica 10/I

Mlinsko tehnične

potrebščine v veliki izbiri in po solidnih cenah nudi trvdka Brear & Co, Ljubljana, Kolodvorska ulica 35.

Lanene tropine

in druzga krmila nudi na cenet Vetergovina žita in moka. A. VOLK, LJUBLJANA, Realjeva cesta 24.

Obiskovalcem jesenskega velesojma v Ljubljani priporočamo za nakup strojev in orodja za poljedelstvo in vsakovrstno obrt, kakor tudi za nakup vsakovrstne železnine, posode, okovja, peči, stavbenega materiala itd. itd. z bogato zalogo v največji izbiri trvdko:

Schneider & Verovšek
v Ljubljani, Dunajska cesta 16

Cenj. odjemalce opozarjamo, da na velesojmskem prostoru nismo razstavili in da nimamo nobenih provizijskih potnikov, vsled tega smo v prijetnem položaju Vam nuditi vsako v našo stroko spadajoče blago po izrednih in najnižjih cenah. Blagovolite si na vsak način preje ogledati našo zalogo, predno potrebno blago drugje kupite.

Motorni avto na 3 kolesih

ZALOGA IN ZASTOPSTVO
VIKTOR BOHINEC
LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA 21

MALO DAVKA | MALA PORABA BENZINA, OLJA IN PNEUMATIKE — MALO ALI NIČ POPRAVIL

ZALOGA IN ZASTOPSTVO:
VIKTOR BOHINEC, LJUBLJANA, Dunajska 21

M. U. Dr ELZA SOSS
zdravnica v Kamniku

se je preselila s Šutne v Majstrovo (Veliko) ulico št. 5 ter ordinira

za splošno zdravstvo in zobozdravništvo

Moriz Hladik

v 88. letu starosti.

Pogreb predragoga se bo vršil v četrtek 3. sept. ob 18 na pokopališče v Šmartno pri Litiji.

Šmartno pri Litiji, dne 3. septembra 1931.

Hermina Hladik, soproga.